

Hakkâri’de Bir Sempozyum Ardından “Kadın ve Aile Sorunları Sempozyumu”

Hakkâri Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından 2-3 Mayıs 2014 tarihleri arasında Hakkâri’de düzenlenen “Kadın ve Aile Sorunları Sempozyumu” 2 Mayıs 2014 Cuma günü saat 09.00’da İlahiyat Fakültesi dekan yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Şemsettin Kırış’ın açılış konuşmasıyla başladı. Kırış, ilk başta sempozyumun amacı hakkında kısa bilgiler verdikten sonra, kadının ailede, sosyal hayatta karşılaştığı güçlüklerle değinerek ülkemizde belki de en çok konuşulan, gündemdeki yerini koruyan, tartışılan konulardan birinin bu olduğunu ifade etti. Kırış, daha sonra kadına şiddet, tecavüz, töre cinayeti ve çocuk gelinler başlığı altında medyada çıkan haberlerin İlahiyat akademisyenlerini doğrudan ilgilendiren bir muhtevaya sahip olduğuna dikkat çekti. İçinde İslam dininden bazı kabullerin de var olduğu “geleneksel aile yaklaşımı” aldığı eleştirilerle kamuoyunda yıpranırken, İslam dininin kadın ve aile ile ilgili temel kabullerinin ve karşılaşılması muhtemel sorunlara çözüm önerilerinin kaynaklara dayalı olarak bilinmesi ve anlaşılmasının önemli olduğunu belirtti. Daha sonra tebliğlerin sunulduğu oturumlara geçildi.

Başkanlığını Ertan Özensel’in yaptığı “Aile ve Eğitim” başlıklı 1. Oturum’da aile danışmanı Zekeriya Erdim, aile kurmak için yapılması gerekenleri sıralayarak bunun için nasıl hazırlıklar yapılması gerektiğini ve aile kurmaya vesile olacak araçların neler olduğu üzerinde durdu. Bu bağlamda aile kurumuna geçişi, uygulama örnek ve öykülerle ifade edip, çeşitli çözüm önerileri getirmeye çalıştı. Memduh Gezici de ailede erkeğin görev ve sorumlulukları üzerinde durarak, bu gaye doğrultusunda ailenin temellerini oluşturan anne ve babanın konumlarını, Kur’an-ı Kerim’in bu husustaki yaklaşımlarını esas alarak, ortaya koydu. Erzincan Üniversitesi’nden Adem Dölek de, İslâm dinin evlilik ve aile kurumu konusuna bakışı ve nasıl bir aile kurulması

gerektiği üzerinde durdu. Dölek, İslâmî geleneklere göre aile kurumu içerisinde anne olarak kadının rolünün önemini belirterek iyi bir toplumun temelini iyi bir aile, iyi bir ailenin temelini de anneden yani kadından meydana geldiğini belirtti. Dölek, esas amaç olarak İslâm'ın şartlarına uygun bir şekilde kurulan ailede annenin rol ve görevlerini tespit ederek çeşitli çözüm önerileri sunmaya çalıştı. Hüseyin Çelik ise, İslamiyet öncesi, İslamiyet'in doğuş ve yayılış dönemleri ile günümüze kadar olan süreçte kadına biçilen değer üzerinde durarak çeşitli çözüm önerileri sundu. Oturumun son konuşmacısı Saliha Erdim de, iyi bir aile kurmak için yapılması gerekenleri belirtip kurulan bu aile yapısının nasıl korunması gerektiği hakkında bazı fikirler sunarak kimi önerilerde bulundu.

Metin Yasa'nın başkanlığını yaptığı "Aile ve Eğitim" başlıklı 2. Oturum'un ilk konuşmacısı Adem Efe, Isparta Huzurevi'nde yaşayan kadınların özellikle yaşlı kadınların kendileri, yöneticiler ve aile çevreleriyle derinlemesine mülakatlar yapılarak nicel ve nitel yöntemle sorunların saptandığı çalışmasını sundu. Efe, bu araştırma sonuçlarına göre bir takım sonuç ve öneriler dile getirmeye çalıştı. M. Zeki Aydın ahlak eğitiminin insanlığın daha iyi yetişmesindeki önemini ifade ederek ahlakî olarak yetişmiş bireylerin oluşturduğu aile kurumu ve bu kurumların yetiştirdiği yeni nesillerin nasıl olması gerektiği üzerinde durdu. Ayrıca çocuk yetiştirmede ailelerin karşılaştıkları bazı zorluklar belirtilip, bunlara karşı kimi çözüm önerileri sundu. Nejdet Durak, insan haklarının neliği üzerinde durarak, bu hakların önemine ilişkin sağlanmış genel mutabakata rağmen başta kadın hakları konusunda olmak üzere, ortaya konulan sözleşmelerde kültürel ve dini farklılıklar dolayısıyla tam bir uzlaşının tesis edilemediği gözlemlendiğini belirtti. Durak, insan hakları konusunda kendi kültürümüzden, dini değerlerimizden kaynağını alan yeni bir söylem üretmenin önemini belirterek çeşitli öneriler sunmaya çalıştı. Abdulkerim Seber, Nisa suresinin 34 ve 35. âyetlerdeki lafız ve kavramların kadına şiddet bağlamında siyak-sıbak içerisinde ele alınması üzerinde durdu. Bu âyetleri kendi bağlamı içinde ele aldığımızda kadına şiddetin

uygulanmaması gerektiğini anlamamızın mümkün olduğunu belirten Seber, ilgili âyetlerin bağlamından koparılmadan ve âyetlerde geçen kavramların tahrif edilmeden doğru bir şekilde anlaşılması gerektiğini vurguladı. Ramazan Diler ise, insanın biyolojik gelişimi yanında tamamen insana dönüşmesinin kültürlenme ile mümkün olacağını belirtti. Kültürlenme aşamasının en önemli aktörünün anne olduğunu belirten Diler, annenin, çocuğun doğmadan önce ve doğduktan sonra fizyolojik ihtiyaçlarının yanında sevme, sevilme, güven duyma, inanma, bağlanma vb. psikolojik ihtiyaçlarını da giderdiğini ifade etti. Anne ile çocuk arasındaki bu doğal öğrenme süreci kendiliğinden anneye öğretmenlik misyonu yüklemektedir. Dolayısıyla Diler, konuşmasının amacının, annenin bu rolünün nelığı üzerinde durmak olduğunu ifade ederek çeşitli çözüm önerileri ve tavsiyeler dile getirmeye çalıştı. Ayrıca Ali Akpınar da “Aile Sorunlarına Kur’anî Çözümler” başlıklı tebliğiyle sempozyuma katkıda bulundu.

Toplum ve Kadın başlıklı 3. Oturum ise M. Zeki Aydın başkanlığında toplandı. Konuşmacılardan Hayrettin Bulan, Şefkat-Der isimli derneğin faaliyetlerini ve özellikle mağdur kadınlar için yapılanların neler olduğunu aktardı. Nihat Korkmaz, “Sorumsuz Özgürlük ve Ayrışma Kültürünün Sosyal Sonuçları” isimli tebliğiyle ailenin, çocuklar ve birbirleri üzerindeki etkilerini saptayarak özgürlükler konusunda bazı sonuç önerileri sunmaya çalıştı. Yine Şefkat-Der üyesi ve kadın hakları aktivisti Ayşe Tükrükçü, kendi yaşam hikayesinden bazı örnekler vererek, kendi isteği dışında genelevinde çalışmak durumunda bırakılan bir kadının yaşadıklarını aktararak, kadınların “cinsel bir köle” konumuna nasıl düşürüldüğü üzerinde durdu. Sibel Üresin ise toplum içinde kadının rolü ve misyonu hakkında genel bilgiler ortaya koyarak, özellikle günümüzde kadın kimliği üzerinde ortaya çıkmış popülist sistemlerin yanlış ve aldatıcı olduğunu belirtti. Üresin, bu paralelde kadın haklarına değinerek bu hakların korunmasına dair gerekçeleri Kur’an ve hadislerden örneklerle destekleyerek bazı sonuç önerileri sundu.

3 Mayıs 2014 Cumartesi günü saat 09.00'da başlayan "Değerler Bağlamında Kadın" isimli 4. Oturum'un başkanlığını ise Ergün Yıldırım yaptı. Konuşmacılardan Metin Yasa, teolojik ve felsefi verilerin yanında, mitolojik bilginin bile kadın ile erkeği bir bütün olarak algıladığını ifade etti. Nitekim Yasa, kadın ve doğası ile ilgili sorunlara yeniden işaret etmeye, üretilen çözüm önerilerine yer vermeye, olası ise yeni çözümler üretmeye yönelik felsefi çabalara gereksinim olduğunu vurguladı. Dolayısıyla Yasa, kadını kendisi yapan kimi bireysel özelliklerin öne çıkarılması, öte yandan kadının bu bireysel özelliklerinin olumlu yönde geliştirilmesi doğrultusunda bazı çözüm önerileri sundu. M. Emin Sular ve Mehmet Solmazzem, Kur'an, İncil ve Tevrat'a göre kadın ve aile olgusuna değinerek, bu üç kutsal kitabın mezkûr konulara aynı şekilde önem attediklerini belirttiler. Her ne kadar kimi yönlerden farklılıklar olsa da bu üç kaynağın konunun önemine işaret ettiklerini dile getirdiler.

206

OMÜİFD

Zeynep Kantarcı, dünyada kurulan ilk kadın teşkilatı olma ünvanına sahip olan Bacıyan-ı Rûm adlı kurumun önemi üzerinde durdu. Anadolu'da kurulan Bacıyan-ı Rûm isimli kurumun; kadının emeği, çalışması, becerisi, yaratıcılığı, hayâsı ve terbiyesi ile kadının elinin değdiği her şeyin güzelleştiğinin en güzel örneği olduğunu ifade etti. Dolayısıyla Kantarcı, bu kurumun kadınlara birçok konuda katkı sağladığı ve günümüzdeki benzer kurumlara örnek teşkil edebileceğini savundu. Shawish Murad, Kur'an ve Sünnete Göre "Kadınlara İyi Geçinmek" ve Macid Hac Muhammed "Kadının Özgürleşmesi' Söylemini Eleştiren Batılı Düşünürler" adlı Arapça tebliğleriyle sempozyuma katkı sağladılar. Tecelli Karasu, "modern tarz"ın baskın olduğu dünyada kadının yaşadığı sorunlar bağlamında aile ve değerleri üzerinde konuştu. Karasu, toplumu ve özellikle aileyi bir arada tutan İslami değerlerden yoksunluğun neden olduğu problemleri belirterek bu problemleri güncel olaylar bağlamında tartışmaya açtı. Bununla birlikte içinde bulunduğumuz toplumun değerini temel teşkil eden Kur'an ve Sünnetten de örneklere yer vererek, ailelerin yaşadıkları bunalımlara kimi çözüm önerileri getirmeye çalıştı.

“Güncel Sorunlar Işığında Kadın ve Aile” üst başlıklı 5. ve son oturumun başkanlığını Memduh Gezici yaptı. Konuşmacılardan Ergün Yıldırım aile konusunu sosyal teori açısından tartışmaya açtı. Özellikle modernizmin aile yorumu üzerinde duran Yıldırım, ailenin modern realiteleri ile önerilen hakikatleri arasında büyük çelişkilerin olduğunu ifade etti. Ertan Özensel, namus kavramı üzerinde durarak Türkiye’deki namus algısının nasıl olduğunu belirtti. Özellikle namus cinayetleri ve farklı çevrelerin namus konusuna bakışı üzerinde duran Özensel, öznel yargılardan ve namus cinayetleri konusunda sahip olunan genel kanaatlerden yola çıkılarak yapılan değerlendirmelerden kaçınmak gerektiğini ifade etti. Dolayısıyla sorunun anlaşılması ile çözümlenmesi konusunda büyük bir çaba harcanması gerektiğini ifade eden Özensel toplumsal gerekçelerin iyi anlaşılabilmesi ve bazı olguların diğerlerine oranla daha fazla öncelenmesi gerektiğini belirtti. Şemsettin Kırış, İslam’ın muhsan kavramıyla tanımlamaya çalıştığı namus ve iffet gibi değerlerin öneminden bahsederek, günümüz aile değerlerini zedeleyen aldatma, boşanma gibi olumsuzlukların çözümüne ilişkin bazı önerilerde bulundu. Kırış, özellikle “aldatma boşanma nedeni olmamalıdır” ifadesi üzerinden kimi değerlendirmeler yaparak, nikâh ve iffetini korumanın bir hayat tarzı olması gerektiğini ifade etti. Kırış, ayet ve hadislerde geçen muhsan kavramının irdelenmesinin İslam’ın iffet ve aile kavramlarına bakışının daha berrak ve anlaşılır olmasına vesile olacağını belirtti. Yıldız Ramazanoğlu, Türk sinemasının bazı filmlerini esas alarak, Türk sinemasında kadına verilen değeri, kadının toplumdaki rolünü tartışmaya açtı. Bu amaç doğrultusunda gerek toplumun gerekse film yönetmenlerinin kadın için “mühendisliğe soyunması” noktası üzerine bazı teşhisler yaptı ve kimi çözüm önerileri sunmaya çalıştı. Hamdi Kalyoncu, psikiyatr bilimi ve din üzerindeki ilişkiden hareketle insanın sadece bilgi sahibi bir varlık olmadığı aynı zaman da duygu sahibi bir varlık olduğunu ortaya koymaya çalıştı. Kalyoncu, insanın iyi veya kötüye yönelmesinin bilgiyle değil duygularla alakalı olduğu fikri üzerinde durdu. Dolayısıyla Kalyoncu, sevgiden yoksun bireylerin

yetişmesi konusunda yapılması gerekenler ve aileye düşen görevlerin neler olduğu üzerinde durdu.

Ayrıca Musa Kaval “*Kadına Uygulanan Şiddetin Çözümüne Dair Yaklaşım Problemi*”, İslam Musayev “*Günümüz Aile, Aile Değerlerimiz ve Din Eğitimi*”, Bedir Sala “*Değişen Aile Yapısı ve Kadının Toplumsal Rolü*”, Saim Gündoğan “*Ahlak Felsefesi Bağlamında Kadın ve Aile*”, Yusuf Tan ise “*İnsan Hakları Bağlamında Türkiye’de Kadın ve Aile Sorunları*” başlıklı tebliğleriyle sempozyuma katkıda bulunmuşlardır.

Yurt içinden çeşitli üniversitelerden ve bazı sivil toplum kuruluşlarından yaklaşık kırk bildirinin sunulduğu iki günlük sempozyum programımızda derinlikli kimi konular tartışılmış ve çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Kadın ve Aile Sorunları Sempozyumu kapanış konuşmalarının ve sonuç bildirgesinin tartışıldığı son oturumla sona ermiştir. Emeği geçen herkese teşekkür eder, özellikle her türlü imkânlarıyla bize desteklerini esirgemeyen başta Hakkâri Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Ebubekir Ceylan’a ve diğer çalışanlara ayrıca İlahiyat Fakültesinin değerli çalışanlarına sonsuz teşekkürlerimizi sunar ve kutlarız.

YUSUF TAN

[ARŞ. GÖR. HAKKARİ ÜNİV. İLAHİYAT FAK.]

